

*Załącznik
do Uchwały Nr L/402/2018
Rady Miejskiej w Krotoszynie
z dnia 26 kwietnia 2018 r.*

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA MIASTA I GMINY KROTOSZYN NA LATA 2018 – 2020

Krotoszyn, 2018 rok

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego w Mieście i Gminie Krotoszyn - jako miejsce realizacji Programu.....	5
1.1. Podstawy prawne Programu.....	5
1.2. Położenie i podział administracyjny Miasta i Gminy Krotoszyn.....	8
1.3. Wybrane cechy demograficzne Miasta i Gminy Krotoszyn.....	8
1.4. Sytuacja rodzin korzystających z pomocy społecznej.....	9
1.5. Asystent rodziny.....	11
1.6. Praca socjalna.....	13
1.7. Poradnictwo specjalistyczne.....	15
1.8. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.....	15
1.9. Świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego i świadczenie wychowawcze.....	16
1.10. Program wsparcia dla rodzin „Za życiem”.....	17
1.11. Stypendia i zasiłki szkolne.....	18
1.12. Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.....	19
1.13. Przemoc w rodzinie.....	20
1.14. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny.....	21
2. Zasoby instytucjonalne w obszarze wspierania rodziny z dziećmi.....	22
3. Analiza SWOT.....	25
4. Cel główny i cele szczegółowe Programu.....	27
5. Adresaci programu.....	33
6. Finansowanie Programu.....	34
7. Monitoring i ewaluacja realizacji Programu.....	34
Spis Tabel.....	36

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA MIASTA I GMINY KROTOSZYN NA LATA 2018 - 2020

Wstęp

Rodzina jest pierwszym, naturalnym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka, która w jego życiu świadomie lub nieświadomie kształtuje osobowość oraz najsilniej i najdłużej wpływa na całość jego funkcjonowania w każdej sferze życia. Jest nauczycielem ról rodzinnych, pozarodzinnych i szkołą społecznych postaw.

W ostatnim czasie zmian społeczno-ekonomicznych i demograficznych wpływy na rodzinę są powszechnie zauważalne. Struktury rodzinne ulegają rozluźnieniu, przebudowie a w najgorszych przypadkach rozpadowi. Zmienia się charakter więzi w rodzinie - relacje ulegają osłabieniu, wzrasta indywidualizm, słabnie znaczenie norm obyczajowych, prawnych, wartości moralnych, emocjonalnych, intelektualnych i etycznych.

Współcześnie, jak w każdym środowisku życia, także i w środowisku rodzinnym istnieje wiele zagrożeń. Występujące zjawiska, zachowania, sytuacje uznawane za patologiczne, stanowią czynniki, które zakłócają funkcjonowanie rodziny, a w konsekwencji prowadzą do dysfunkcyjności rodziny. Cechą charakterystyczną tych rodzin jest współwystępowanie wielu niekorzystnych czynników, które w konsekwencji negatywnie wpływają na rozwój rodziny, a co za tym idzie na rozwój dzieci. Należą do nich ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, przemoc, niezaradność, konflikty między jej członkami, poważne choroby, niski poziom wykształcenia, zdarzenia losowe, a towarzyszące tym zjawiskom trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rzutują na prawidłowy rozwój dziecka.

Dysfunkcyjny dom rodzinny staje się źródłem przykrości, podłożem napięć i frustracji, zarówno dla jej dorosłych członków jak i dzieci, które szczególnie narażone są na skutki braku realizacji podstawowych zadań rodziny. Można mówić nawet o krzywdzie dziecka żyjącego w rodzinie dysfunkcyjnej. Zwykle, bowiem rodzice nie dbają o zaspokojenie jego potrzeb, a sposób jego traktowania przez rodziców jest źródłem cierpienia i często prowadzi do deformacji jego rozwoju, negatywnych skutków emocjonalnych, zaniżonych osiągnięć edukacyjnych, aspiracji, kariery zawodowej i osobistej.

Niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa oraz narastające konflikty mogą doprowadzić do rozpadu rodziny. Długotrwałe przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować zerwanie więzi rodzinnych a także umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na uwadze fakt, że rodzina biologiczna stanowi najlepsze środowisko do rozwoju dziecka należy zadbać o to żeby w niej pozostało.

Rodzina dotknięta czynnikami zagrażającymi często nie potrafi sprostać obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i samodzielnie wyjść z sytuacji kryzysowych. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających kryzys i mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Jest to uzależnione od działań podejmowanych przez różne instytucje i specjalistów oraz ich skoordynowania i kompleksowości.

Program „Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2018-2020”, zwany dalej „Programem” jest ofertą wielokierunkowych działań władz lokalnych, które wiodący cel uznały tworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia i rozwojowi rodzin z dziećmi z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn.

W pierwszej części dokumentu przedstawiono podstawy prawne Programu, zaprezentowano analizę-diagnozę istniejącego systemu wsparcia oraz dane obrazujące kierunki zmian i zachodzące procesy, a także potencjał instytucji publicznych i niepublicznych pracujących z dzieckiem i rodziną na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn. Podsumowaniem części diagnostycznej stanowi analiza SWOT wskazująca mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia związane z funkcjonowaniem systemu. W kolejnym etapie prac nad Programem sformułowano cele strategiczne, a także działania, jakie należy zrealizować, aby rozwijać i udoskonalać lokalny system wspierania dziecka i rodziny. Ostatnia część wskazuje adresatów, źródła finansowania, przebieg procesu monitorowania i ewaluacji Programu.

Niniejszy Program stanowi naturalną kontynuację działań podejmowanych w ramach dotychczasowego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2015-2017. Jest odpowiedzią na aktualne potrzeby w zakresie udzielania wsparcia rodzinom zamieszkującym na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

1. Analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego w Mieście i Gminie Krotoszyn - jako miejsce realizacji Programu

1.1. Podstawy prawne Programu

Prawo stanowi jeden z ważniejszych instrumentów polityki wobec rodziny. Właściwe unormowanie różnych aspektów funkcjonowania rodziny może umocnić jej trwałość i zwartość oraz ułatwić wypełnianie przez nią licznych funkcji.

Podjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwała z dnia 21 października 2016 r. w sprawie ustanowienia Dnia Praw Rodziny¹ zwraca uwagę na potrzebę mówienia o prawach rodziny, a nie jedynie o prawach poszczególnych jej członków. Dzień Praw Rodziny po raz pierwszy obchodzony był 22 października 2016 r. Data nie została wybrana przypadkowo - 22 października 1983 r., w piątą rocznicę inauguracji pontyfikatu Jana Pawła II, na apel Ojca Świętego Stolica Apostolska ogłosiła „Kartę Praw Rodziny”. Sejm RP uznając, że *fundament bytu i rozwoju Państwa Polskiego stanowi rodzina, zachęca wszystkich obywateli, instytucje oraz władze do stałej troski o prawa rodzin. Jednocześnie Sejm RP wzywa wszystkie rodziny do komplementarnego wypełniania ich zadań oraz obrony i umacniania należnych im praw* - czytamy w uchwale ustanawiającej to święto.

W polskim porządku prawnym nie sformułowano mającej charakter normatywny, legalnej definicji pojęcia rodziny, jednak odniesienie do tej instytucji znajdują się w wielu przepisach. Pojęcie „rodziny” zostało unormowane na gruncie aktów prawa międzynarodowego i zgodnie z art. 16 pkt 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka stanowi, że *Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i jest uprawniona do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.*

W podstawowym akcie prawnym w Polsce, jakim jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**² przykłada się wagę do ochrony rodziny i udzielania jej pomocy, szczególnie zaś takim rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, wielodzietnych oraz niepełnych. Troskę o dobrostan rodzin odzwierciedlają przede wszystkim przepisy art. 18 i art. 71 ust. 1 Konstytucji. Art. 18 ustanawia ochronę i opiekę Rzeczypospolitej Polskiej nad czterema wskazanymi w tym przepisie wartościami, a mianowicie nad małżeństwem, rodziną, macierzyństwem oraz rodzicielstwem i jest zarazem jedynym przepisem, w którym pojęcia opieki i ochrony występują łącznie. Natomiast art. 71 ust. 1 Konstytucji zakłada, że *Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w*

¹Monitor Polski, 2016 r. poz. 1003.

²Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn zm.).

trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Ponadto szczególną opieką państwa, zgodnie z art. 71 ust. 2 Konstytucji, objęte są kobiety w ciąży i po urodzeniu dziecka, niezależnie od ich stanu cywilnego.

Kolejnym dobrem chronionym konstytucyjnie, zgodnie z treścią art. 72, jest dobro dziecka. Dobro dziecka jest uzupełnieniem wartości, jaką jest dobro rodziny. Skoro rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką RP, to oznacza, że ochrona praw dziecka jest każdorazowo jednym z elementów ochrony rodziny. Zasada dobra dziecka może być realizowana poprzez zapewnienie mu możliwości wychowania w rodzinie, przede wszystkim w rodzinie naturalnej, a więc poprzez pieczę rodzicielską sprawowaną przez osoby związane z dzieckiem więzią biologiczną³.

Istotne znaczenie dla właściwej realizacji Programu, uwzględniając obowiązek przestrzegania zasady dobra dziecka, mają także przepisy **Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego**⁴, zwłaszcza w kwestiach regulujących sprawy władzy rodzicielskiej, kontaktów z dzieckiem, przysposobienia i opieki nad małoletnim. Na szczególną uwagę zasługuje przepis art. 112 dotyczący umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej stanowiący, że: *umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej.*

Obok zasady dobra dziecka, ustawodawca w sposób dość szeroki ujmuje też szereg praw dziecka wynikających z jego podmiotowości, a więc prawo do wychowywania się w rodzinie lub w rodzinnych formach pieczy zastępczej - w zależności od tego, co będzie bardziej odpowiadało zasadzie dobra dziecka, prawo powrotu do rodziny, prawo do utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami naturalnymi, prawo do stabilnego środowiska wychowawczego oraz prawo do informacji i wyrażania opinii w sprawach, które tego dziecka dotyczą.

Najważniejszym dokumentem regulującym zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁵. Istotnym elementem ustawy jest wprowadzenie systemu profilaktyki oraz intensyfikacja działań na rzecz rodziny wychowującej małoletnie dzieci i przeżywającej trudności.

Ochrona praw rodziny została zawarta także w innych źródłach prawa, ważnych z perspektywy planowanych działań w ramach Programu, gdzie wyróżnić należy:

---

³Wyrok TK z dnia 28 kwietnia 2003 r. Sygn. akt K 18/02 (Dz.U. z 2003 r., Nr 83, poz. 772).

⁴Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, z późn. zm.).

⁵Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697, z późn. zm.).

- ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2016 r., poz. 785 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r., poz. 489);
- ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r., poz. 157);
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r., poz. 224);
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r., poz. 1654).

Program jest spójny z innymi programami i planami o zasięgu regionalnym i lokalnym. Pod względem merytorycznym wpisuje się w:

- Strategię Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku;
- Wielkopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku;
- Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2020;
- Program „Wielkopolska Karta Rodziny” Strategia Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku;
- Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2016-2022+;
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014-2020;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii;

- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2021.

1.2. Położenie i podział administracyjny Miasta i Gminy Krotoszyn

Krotoszyn to gmina położona w południowej części województwa wielkopolskiego, na granicy dwóch ważnych regionów gospodarczych: Wielkopolski i Dolnego Śląska, w odległości około 108 km od Poznania, 80 km od Wrocławia. Niedaleko Krotoszyna znajdują się także duże miasta, takie jak Leszno (ok. 80 km), Ostrów Wielkopolski (ok. 28 km) czy Kalisz (ok. 52 km).

Gmina sąsiaduje z ośmioma innymi gminami: Koźmin Wielkopolski, Dobrzyca, Raszków, Ostrów Wielkopolski, Sulmierzyce, Zduny, Kobylin i Pogorzela.

Pod względem administracyjnym gminę współtworzy 29 sołectw. Gmina Krotoszyn zajmuje 256 km², w tym: miasto Krotoszyn - 23 km², gmina - 233 km², co stanowi 35,78% powierzchni powiatu krotoszyńskiego.

1.3. Wybrane cechy demograficzne Miasta i Gminy Krotoszyn

Na koniec 2016 r. w gminie zamieszkiwało 40 600 mieszkańców, z czego prawie trzy czwarte to mieszkańcy miasta. Poniższa tabela prezentuje liczbę mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2013-2016 z podziałem na płeć oraz liczbę dzieci i młodzieży do lat 17.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2013-2017, z podziałem na płeć oraz liczbę dzieci i młodzieży do lat 17

Liczba mieszkańców	Rok			
	2013	2014	2015	2016
Liczba mieszkańców ogółem, w tym:	40 718	40 684	40 553	40 600
liczba kobiet	20 903	20 856	20 788	20 822
liczba mężczyzn	19 815	19 828	19 765	19 778
Liczba dzieci do lat 17, w tym:	7898	7868	7796	7 742
liczba dzieci do lat 3	1 804	1 768	1 711	1 715
liczba dzieci w wieku od 3 do 6 lat	1 434	1 508	1 459	1 358

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

1.4. Sytuacja rodzin korzystających z pomocy społecznej

Sytuacja rodzin uwarunkowana jest nie tylko zmianami demograficznymi. Pozytywnym na ogół procesom zmian społecznych, ekonomicznych czy kulturowych towarzyszą nieodłączne zagrożenia.

Obszar wspierania rodziny ma charakter wieloaspektowy i jest ściśle powiązany z dziedzinami, których uwzględnienie umożliwia przegląd wybranych zasobów Miasta i Gminy Krotoszyn będących istotnym elementem opisu funkcjonowania rodzin z dziećmi. Szczególną uwagę zwraca się na aspekty związane z opieką nad dziećmi, edukacją, profilaktyką, kulturą, rekreacją i sportem, rozwiązywaniem problemów uzależnień, pomocą finansową i mieszkaniową.

W oparciu o ustawę o pomocy społecznej, ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie w 2015 roku korzystało 879 rodzin, w tym 394 rodziny z dziećmi. Natomiast, w 2017 roku - 838 rodzin, w tym 287 rodzin z dziećmi. Oznacza to spadek liczby rodzin objętych wsparciem o 41 w porównaniu do roku 2015. Wśród rodzin z dziećmi korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie udział rodzin niepełnych wychowujących dzieci w 2015 roku wyniósł 15,36%, a w 2017 roku 13,72%.

Tabela 2. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w latach 2015-2017

Rodziny korzystające z pomocy społecznej	Rok		
	2015	2016	2017
Rodziny ogółem	879	843	838
Rodziny z dziećmi, w tym z:	394	369	287
jednym dzieckiem	121	119	101
dwójką dzieci	116	114	85
trójką dzieci	105	98	62
czwórką dzieci	38	29	22
piątką dzieci	9	5	10
szóstką dzieci	2	3	5
siódmką i więcej dzieci	3	1	2
Rodziny niepełne, w tym z:	135	125	115
jednym dzieckiem	61	58	50
dwójką dzieci	42	39	29
trójką dzieci	23	21	21
czwórką i więcej dzieci	9	7	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Czynnikami, które stanowią ryzyko marginalizacji i wykluczenia społecznego to problemy rodzin powodujące konieczność ubiegania się o pomoc społeczną. Czynniki te można pogrupować w kilka kategorii, a mianowicie:

- ekonomiczne - ubóstwo i bezrobocie;
- zdrowotne - niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- trudności w przystosowaniu i integracji - opuszczenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów karnych, bezdomność;
- uzależnienia - alkoholizm, narkomania;

- sytuacje nagłe i nieprzewidywalne - zdarzenia losowe, sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

W większości spośród rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej mamy do czynienia z wystąpieniem jednocześnie wielu, złożonych problemów. Dla potrzeb statystycznych spośród wielu problemów, wybierany jest jeden - główny wiodący problem, najważniejszy do rozwiązania. Warto mieć na uwadze, że wskazanie problemu wiodącego bardzo często jest trudne a przy pierwszym kontakcie z rodziną nawet niemożliwe, wobec trudności i wielu problemów, z jakimi borykają się klienci. W praktyce w przypadku świadczeń z pomocy społecznej zawsze mamy do czynienia z ubóstwem w rodzinie i innymi współistniejącymi okolicznościami i problemami. Szczegółowe dane dotyczące wiodących powodów udzielania pomocy przez Ośrodek w latach 2015-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Główne powody udzielenia pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie wg typów jej przyznania w latach 2015-2017

Powody trudnej sytuacji życiowej	Rok		
	2015	2016	2017
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy	879	843	838
Ubóstwo	696	590	568
Bezrobocie	498	384	322
Niepełnosprawność	248	270	306
Długotrwała lub ciężka choroba	137	223	282
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	79	98	93
Alkoholizm	83	73	84
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	11	69
Przemoc w rodzinie	20	16	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

*Liczby w kolumnach nie sumują się – pomoc finansowa może być przyznana na podstawie kilku przesłanej ustawowych.

Analiza danych wskazuje, że problem ubóstwa rodzin jest znaczący, jednak obserwuje się stopniowe zmniejszanie liczby osób ubiegających się o świadczenia finansowe z pomocy społecznej, spełniających obowiązujące kryterium dochodowe. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zapisem art. 8 ust. 1 prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634 zł, oraz osobie w rodzinie, której dochód na osobę nie przekracza kwoty 514 zł. Posługując się powyższym ustaleniem tzw. administracyjnej linii biedy, w kolejnych latach obserwuje się zmniejszającą się liczbę osób korzystających ze świadczeń z tytułu ubóstwa.

Porównując wskaźniki dotyczące liczby osób i rodzin objętych pomocą finansową z tytułu ubóstwa, to w roku 2015 z pomocy skorzystało 696 rodzin, natomiast w 2017 roku - 568. Niemniej jednak liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej jedynie z tytułu ubóstwa w 2017 roku stanowi blisko 1,5% populacji wszystkich mieszkańców Miasta i Gminy

Krotoszyn - osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy figurujących w rejestrze mieszkańców, na dzień 31.12.2017 r. - 40.392 osoby. Natomiast liczba osób korzystających z pomocy społecznej stanowiła ponad 3% ludności.

Wysoki wskaźnik ubóstwa związany był z problemem bezrobocia, który jest również częstym powodem udzielania pomocy. W 2015 roku z powodu bezrobocia pomocą objęto 498 rodzin, a w roku 2017 - 322 rodzin, co oznacza spadek o 176 rodzin. Wzrósł natomiast odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności z 248 do 306 rodzin. Wzrost rodzin dotyczy także długotrwałej choroby z 15,59% w 2015 roku do 33,65% w 2017 roku. Często, wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej diagnozowana była bezradność związana z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, jak i potrzeba ochrony macierzyństwa. W grupie tego ryzyka w 2017 roku liczba środowisk rodzinnych korzystających z systemu wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie wzrosła o ponad 54%.

Brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi oraz liczne deficyty kompetencji wychowawczych powodują naderwanie lub nawet zerwanie więzi, co stwarza realne zagrożenie dla funkcjonowania rodziny.

Brak stabilnych dochodów z pracy zarobkowej lub niskie wynagrodzenia skutkują często trudnościami w zaspokajaniu podstawowych potrzeb socjalno-bytowych dzieci i wypełnianiu ról rodzicielskich.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast rodzinę zastępować w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

1.5. Asystent rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę wiele zadań, mających na celu wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, między innymi poprzez zapewnienie wsparcia i pomocy ze strony asystenta rodziny oraz współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Szczególną pomocą dla rodzin i dzieci, jest wsparcie asystenta rodziny. Głównym celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę takiego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, która pozwala jej na samodzielne funkcjonowanie i wychowywanie dzieci. W pracy asystenta rodziny definicja diagnozy polega na rozpoznaniu przyczyn niepokojącego stanu danej rodziny, na których można oprzeć postępowania pomocnicze, przywracając stan pożądaný. Istotne jest ujawnienie splotu okoliczności

decydujących o trudnej sytuacji rodziny i wskazania jej czynników dominujących. Jest ona niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu wprowadzania zmian.

Do zasadniczych zadań asystenta rodziny zalicza się:

- Pomoc we wzmacnianiu i wzbudzeniu motywacji członków rodziny do rozwiązywania problemów i realizacji celów;
- Pomoc w rozwiązaniu podstawowych problemów socjalnych i zdrowotnych rodziny;
- Wsparcie w rozwiązaniu dominujących problemów psychologicznych u członków rodziny;
- Tworzenie warunków do wzrostu umiejętności wychowawczych rodziców i rozwiązanie podstawowych problemów opiekuńczo-wychowawczych;
- Tworzenie warunków do wzrostu umiejętności społecznych i aktywności społecznej rodziny;
- Motywowanie do podnoszenia poziomu wykształcenia członków rodziny;
- Motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych dorosłych członków rodziny oraz ich aktywności zawodowej (poszukiwanie i podejmowanie pracy zarobkowej).

Zmiana ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie 1 stycznia 2015 r. zmniejszyła liczbę rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę. Obecnie liczba ta nie może przekroczyć 15 rodzin (przed zmianą 20).

Praktyka MGOPS w Krotoszynie pokazuje w zasadzie dwie drogi skierowania rodziny do uzyskania pomocy asystenta rodziny. W zdecydowanej większości odbiorcy usługi to podopieczni Ośrodka, których problemy i potrzeby są znane pracownikom socjalnych. W jednostkowych sytuacjach to sądy decydują o objęciu rodziny taką formą wsparcia, wydając stosowne postanowienie w sprawie jego przyznania.

Szczegółowe informacje w zakresie wspierania rodziny przez asystenta rodziny przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	Rok		
	2015	2016	2017
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodzin wskazanych przez pracowników socjalnych	20	25	35
Liczba dzieci w rodzinach objętych asystą	55	67	88
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	1	0	3
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym:	13	3	7
ze względu na osiągnięcie celów	12	3	2
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0	5
ze względu na brak efektów	1	0	0
ze względu na zmianę metody pracy	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

W 2017 roku wspierającymi, motywującymi i pomocowymi działaniami asystenta rodziny objętych zostało 38 rodzin, natomiast w 2015 roku - 30 rodzin. Aktualnie w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krotoszynie zatrudnionych jest trzech asystentów rodziny posiadających odpowiednie wykształcenie i doświadczenie w realizacji zadań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Średnio na 1 asystenta, w 2017 r. przypadało 11,67 rodziny.

1.6. Praca socjalna

Znaczącym uzupełnieniem systemu wsparcia dziecka i rodziny oprócz asystentury rodziny jest praca socjalna realizowana przez pracowników socjalnych zatrudnionych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej, praca socjalna oznacza działania podejmowane na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i jest prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osób i ich prawa do samostanowienia.

Współczesna praca socjalna coraz bardziej zaznacza swoją obecność w przestrzeni życia i funkcjonowania dzieci, młodzieży i rodziny. Środowisko rodzinne, które ma zasadniczy wpływ na warunki życia dzieci i młodzieży wymaga szczególnych form i metod działania w wykonywaniu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci i młodzieży. Praca socjalna dotyczy różnych sfer życia rodziny i przyjmuje trzy formy: regularną pracę socjalną, pogłębioną pracę socjalną oraz intensywną pracę socjalną. O zakwalifikowaniu rodziny do danej formy wsparcia decyduje w głównej mierze stopień nasilenia występujących problemów społecznych oraz poziom posiadanych zasobów rodziny i motywacji do zmiany.

W kontekście wspierania rodziny pracownicy socjalni, pracę socjalną prowadzą szczególnie w dwóch płaszczyznach: w odniesieniu do rodziny - jako instytucji, grupy i środowiska społeczno-wychowawczego, oraz w odniesieniu do dzieci, będących ważnymi elementami systemu rodzinnego i działań opiekuńczo-wychowawczych na rzecz ich ochrony.

Świadczenie pracy socjalnej wymaga od pracowników socjalnych specjalistycznej wiedzy z wielu dziedzin: socjologii, psychologii, pedagogiki a także wiedzy z obszaru prawa i medycyny. Należy podkreślić, że praca socjalna jest źródłem satysfakcji zawodowej realizujących ją pracowników socjalnych, ale z uwagi na jej złożoność i interdyscyplinarność oraz że, jest

najbardziej niewymiernym elementem podejmowanych działań wobec osób i rodzin korzystających z pomocy Ośrodka, stanowiących trudności w natychmiastowym oszacowaniu efektów prowadzonych działań wynikającej z długofalowości działań, bywa przyczyną wypalenia zawodowego pracowników socjalnych. Szczegółowe dane dotyczące pracy socjalnej z rodziną przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	Rok		
	2015	2016	2017
Liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem, w tym:	467	569	796
liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną	98	145	185

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

W analizowanym okresie zauważalny jest znaczący wzrost (z 98 w 2015 roku do 185 w 2017 roku) liczby rodzin korzystających wyłącznie z pracy socjalnej, co świadczy o wzroście zapotrzebowania mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn na tą formę pomocy. Praca socjalna z rodzinami przejawiającymi bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ukierunkowana była na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny, komunikacji w rodzinie, zabezpieczenia potrzeb rozwojowych dziecka, przeciwdziałania przemocy, prowadzenia gospodarstwa domowego, funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym. Pracownicy socjalni prowadzili działania wspierające, edukację, poradnictwo w obszarze opieki i wychowania dzieci, w tym pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi. Prowadzili działania w obszarze pomocy w rozwiązywaniu i łagodzeniu konfliktów rodzinnych, wsparcia dla osób doznających przemocy, udzielali informacji o poradnictwie specjalistycznym i motywowali do skorzystania z grup pomocowych. W przypadku sytuacji kryzysowej w rodzinie świadczona była pomoc w zakresie uzyskania miejsca w placówce interwencji kryzysowej lub w innej placówce.

W Programie planowane jest rozwijanie obszaru pracy socjalnej realizowanej przez pracowników socjalnych w środowiskach, w których zdiagnozują problemy z realizacją funkcji opiekuńczo-wychowawczej wobec dzieci. Szczególne znaczenie będzie miało realizowanie tej formy pomocy wśród rodzin, które nie zostaną objęte usługą asystenta rodziny. Ze względu na ograniczenia ustawowe dotyczące liczby rodzin, które mogą znajdować się pod opieką asystenta rodziny, konieczne wydaje się prowadzenie poradnictwa socjalnego i pracy socjalnej umożliwiających ograniczanie skali dysfunkcyjności i bezradności rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej.

1.7. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne prowadzone przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest ogólnodostępne i nie jest uzależnione od dochodu czy rejonizacji. Jego celem natomiast jest profesjonalna pomoc osobom i rodzinom wykazującym potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu istniejących problemów, w różnych aspektach i o zróżnicowanym natężeniu. Poradnictwo nie może być i nie jest działalnością wyizolowaną, ponieważ wpisuje się w pewien kontekst sytuacyjny rodziny. Występujące niejednokrotnie skorelowanie trudności bytowych i pozamaterialnych implikuje kompleksowe podejście do rodziny. Pomoc specjalistyczna świadczona na rzecz rodzin w dużej mierze polega na poradnictwie rodzinnym. Działania te podejmowane są często we współpracy z instytucjami i organizacjami, które zainteresowane są sprawami prawidłowego rozwoju oraz wychowania dzieci i młodzieży, m.in. poprzez wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny. Zakres poradnictwa rodzinnego jest bardzo szeroki i obejmuje różne formy pomocy udzielanej dzieciom i dorosłym. W ujęciu najogólniejszym pomoc ta koncentruje się wokół złożonej problematyki wychowawczej, głównie dotyczy napotykaných przez rodziców trudności w postępowaniu z dziećmi, nieprawidłowych relacji rodzic - dziecko, problemu rozwodu rodziców, zachowań destrukcyjnych dzieci (wagary, ucieczki, używki, itp.), a także dotyczy problemów związanych z uzależnieniami, konfliktem małżeńskim lub rodzinnym, przemocą ze strony bliskich, rozwodami czy separacją rodziców. Na przestrzeni ostatnich trzech lat pomocy tej udzielono 289 razy.

1.8. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Formą wsparcia niepieniężnego z systemu pomocy społecznej jest pomoc udzielana w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. Program zakłada także poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowanie u nich prawidłowych nawyków żywieniowych. Pomoc udzielana w jego ramach ma formę posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, a także świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W latach 2015-2017 wsparciem w ramach Programu objęci zostali wszyscy mieszkańcy Miasta i Gminy Krotoszyn, którzy o nie wystąpili i spełnili niezbędne warunki. Dane szczegółowe na temat realizacji Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2015-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” udzielana w latach 2013-2017

Program dożywiania	Rok		
	2015	2016	2017
Liczba osób objętych Programem, w tym:	681	499	375
liczba dzieci i uczniów	587	413	298
kwota świadczeń przyznanych w ramach Programu (w zł)	405 448	316 844	298 533

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

W analizowanym okresie stale zmniejszała się liczba osób korzystających z pomocy w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - 53,3% w 2017 r. w stosunku do 2015 r. Wpływ na to miał mniejszy poziom bezrobocia w mieście, wzrost płacy minimalnej oraz korzystanie wielu rodzin ze wsparcia udzielanego w ramach innych programów rządowych. W wielu przypadkach poprawa sytuacji ekonomicznej rodziny skutkowałą przekroczeniem kwalifikującego do pomocy z Programu progu dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej.

1.9. Świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego i świadczenie wychowawcze

Ważnym elementem w procesie wspierania rodzin jest system świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego. System wsparcia materialnego funkcjonujący w ustawie o świadczeniach rodzinnych od ponad 13 lat jest stale rozbudowywany i modyfikowany. Wśród świadczeń rodzinnych, dominującą pozycję wsparcia dla rodzin stanowią **zasiłki rodzinne**, przyznawane w zróżnicowanej wysokości ze względu na wiek dziecka. Druga grupa świadczeń rodzinnych to siedem rodzajów **dotatków do zasiłku rodzinnego**. Procedura ustalenia uprawnień do samego zasiłku oraz poszczególnych dodatków jest bardzo rozbudowana i skomplikowana, związane z koniecznością spełnienia przez beneficjentów szeregu warunków, zebrania kompletu dokumentów, w tym zaświadczeń i oświadczeń.

Istotne finansowe wsparcie dla matek nigdzie nieubezpieczonych stanowi świadczenie rodzicielskie przyznawane niezależnie od dochodu do czasu ukończenia przez dziecko 1 roku życia w kwocie 1.000 zł miesięcznie. Świadczenie realizowane jest od 1 stycznia 2016 r.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, nie więcej jednak niż 500 zł miesięcznie na osobę. Świadczenie ma, co do zasady, charakter zwrotny - do zwrotu kwot z tytułu wypłaconych osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wraz z odsetkami, zobowiązany jest dłużnik alimentacyjny.

Od kwietnia 2016 r. istotną rolę odgrywa także świadczenie wychowawcze, które przyznawane jest w oparciu o ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Program „Rodzina 500+”). Świadczenie wychowawcze stanowi obecnie najważniejsze narzędzie polityki

rodzinnej i demograficznej. Jest najbardziej znaczącą i realnie odczuwalną pomocą finansową ze strony państwa dla rodzin wychowujących dzieci. W związku z wprowadzeniem Programu „Rodzina 500+” do rodzin trafiają środki, które są realnym wsparciem zapewniającym rodzinom z dziećmi wzrost poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego.

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego i świadczenie wychowawcze przyznane w mieście w latach 2015-2017

System świadczeń	2015 r.		2016 r.		2017 r.	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego	1 347	2 565	1 673	3 385	1 313	2 605
Świadczenia rodzicielskie (realizowane od 01.01.2016 r.)	x	x	79	79	95	95
Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	244	374	227	301	201	281
Świadczenia wychowawcze (realizowane od 01.04.2016 r.)	x	x	2 984	4 560	3 069	4 747

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Ogólna liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych od roku 2015 nieznacznie spadła. Na początku analizowanego okresu z tej formy pomocy korzystało 1.347 rodzin, natomiast liczba ta na koniec 2017 r. uległa zmniejszeniu o 34 rodziny. Najbardziej wyraźną tendencją wzrostową zaobserwowano w 2016 r. - wzrost o ponad 24% w stosunku do roku poprzedniego. Tendencje spadkowe zauważalne są również w liczbie rodzin pobierających świadczenie z Funduszu Alimentacyjnego - w porównaniu do 2015 r. liczba rodzin zmniejszyła się o 43 rodziny. Natomiast ze świadczenia wychowawczego w 2016 r. skorzystało 4.560 dzieci, a w 2017 r. 4.747 dzieci. Świadczenie rodzicielskie w pierwszym roku realizacji wypłacono 79 osobom uprawnionym, a w 2017 r. - 95.

1.10. Program wsparcia dla rodzin „Za życiem”

Program „Za życiem” to nowy instrument polityki społecznej, który obejmuje swoimi działaniami rzeczywistą i pełną pomoc w celu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie ich rodzin. Dodatkowo przewidziana jest również pomoc dla kobiet w okresie ciąży (w tym powikłanej), porodu i połogu oraz rozwój wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi.

Program zapewnia podniesienie jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej, zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu. W programie przewidziane jest również

wsparcie dla rodzin w opiece nad osobą niepełnosprawną czy zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych.

Od 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, określająca uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin do wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, a także instrumentów polityki na rzecz rodziny. Ustawodawca wprowadził również możliwość wsparcia finansowego rodzin w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000 zł z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Realizatorem wsparcia finansowego jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie, który w 2107 r., jednorazowe świadczenie wypłacił 7 rodzinom.

1.11. Stypendia i zasiłki szkolne

Formami wsparcia kierowanymi do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, które służą zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji, są stypendia i zasiłki szkolne.

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie w szczególności, gdy w rodzinie występują: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło w rodzinie zdarzenie losowe. Z kolei zasiłek szkolny może otrzymać uczeń znajdujący się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Dane szczegółowe na temat stypendiów i zasiłków szkolnych przyznanych w latach 2015-2017 zawiera poniższa tabela.

Tabela 8. Stypendia i zasiłki szkolne przyznane w mieście w latach 2015-2017

Forma świadczenia	Liczba uczniów			Kwota wypłaconych świadczeń		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
stypendium szkolne	478	360	265	416 084	368 331	279 956
zasiłek szkolny	1	4	1	530	2 450	620

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

W analizowanym okresie z roku na rok zmniejszała się liczba wnioskodawców ubiegających się o stypendium szkolne i zasiłek szkolny, w 2017 r. w porównaniu do 2017 r. o ponad 55%. Spadek ten był niewątpliwie spowodowany poprawą sytuacji finansowej rodzin oraz zmniejszeniem się poziomu bezrobocia, na co wskazuje wykazywany przez rodziny dochód.

1.12. Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji”. Powyższe prawo zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 72 ust 2 jest zapisane „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, że co do zasady finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej należy do obowiązku powiatu. Jednakże, w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, gmina właściwa współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 9. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	Rok		
	2015	2016	2017
Liczba dzieci ogółem, w tym:	32	40	35
w pieczy zastępczej	27	36	31
w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	5	4	4
Odpłatność za pobyt dziecka ogółem (w zł), w tym:	139 112	153 840	178 101
w pieczy zastępczej	112 556	121 419	114 240
w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	26 556	32 421	63 861

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Z powyższych danych wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie funkcjonowania tutaj Ośrodka jest widoczny - na koniec 2017 r. w pieczy zastępczej przebywało 35. Mimo, że liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej zmalała w stosunku do 2016 r. o 5 dzieci, to bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości wszystkich członków rodziny

ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Z kolei znaczny wzrost współfinansowania pieczy zastępczej przez gminę w kolejnych latach wynika z zapisów ustawy mówiącej, że w pierwszym roku gmina ponosi 10% kosztów, w drugim 30%, a w trzecim i następnych latach 50% kosztów pobytu wyżej wymienionej pieczy zastępczej. Z poniższej tabeli wynika, że pobyt dzieci w pieczy zastępczej jest w większości przypadków pobyt długofalowym powyżej 3 lat.

Tabela 10. Okres przebywania dziecka z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w pieczy zastępczej na dz. 31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej					
	dzieci umieszczone w pieczy zastępczej ogółem	do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat
Rodziny zastępcze	31	0	3	2	6	20
Rodzinne domy dziecka	4	0	0	1	3	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

1.13. Przemoc w rodzinie

Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie, jego przejawy, skutki i działania zaradcze, jakie mają być podejmowane w Mieście i Gminie Krotoszyn w tym obszarze życia społecznego zostały zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2021.

Z uwagi na wielowymiarowość i złożoność problemu przemocy w rodzinie oraz zakres negatywnych skutków, które przemoc wywołuje w rodzinach, niniejszy Program także zakłada realizację działań skierowanych do osób i rodzin uwikłanych w przemoc.

Diagnozie problemu przemocy w rodzinie oraz świadczeniu pomocy osobom uwikłanym w przemoc służy Procedura „Niebieskie Karty”. Jej ostatecznym celem jest zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz minimalizowanie jej negatywnych skutków.

Skalę przemocy w rodzinie najlepiej obrazują statystyki opracowane na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego zebrane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Tabela 11. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Kart” w latach 2013-2017

"Niebieskie Karty"	Rok		
	2015	2016	2017
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty, w tym:	57	34	83

liczba osób w rodzinach	134	76	220
liczba dzieci w rodzinach	20	8	54
Liczba zamkniętych procedur "Niebieskie Karty"	17	16	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Z analizy powyższych danych wynika, że liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w 2017 r. wynosiła 83 i w stosunku do 2016 r. wzrosła o ponad 45%. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Mieście i Gminie Krotoszyn pozwala stwierdzić, że konieczne są interdyscyplinarne działania organizacji i instytucji oraz lokalnych partnerów w obszarze przeciwdziałania przemocy.

1.14. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. W ramach tego programu funkcjonuje Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom posiadającym na utrzymaniu przynajmniej trójkę dzieci, niezależnie od uzyskiwanych dochodów. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia lub w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku, gdy dziecko uczy się. Natomiast dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności - bez ograniczeń wiekowych. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie. Realizatorem zadania jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Tabela 12. Realizacja Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny w latach 2014-2017

Karta Dużej Rodziny	Rok			
	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin wielodzietnych, którym wydano Kartę Dużej Rodziny	170	164	122	90
Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny, z tego:	895	809	539	361
liczba rodziców/małżonków	322	292	194	127
liczba dzieci	573	517	345	234

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Dane wskazują, że od 2014 roku liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny wyniosła 546, natomiast liczba dzieci korzystających z przywilejów z nią związanych wyniosła 1.669.

2. Zasoby instytucjonalne w obszarze wspierania rodziny z dziećmi

Realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2018-2020 możliwa jest przy wykorzystaniu szeroko rozumianej oferty instytucjonalnej. Zaplecze wspierające rodziny w samodzielności i rozwoju stanowią instytucje i organizacje zlokalizowane na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn i działające w obszarze wsparcia dziecka i rodziny.

Są to z jednej strony jednostki publiczne, z drugiej - przy wsparciu samorządu działa sieć organizacji pozarządowych oferujących dostęp do różnorodnych usług, takich jak: poradnictwo, organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży czy wsparcie materialne.

Krotoszyn posiada rozbudowany i dobrze działający system pomocy społecznej. Istotnym zasobem wspierającym rodziny w środowisku jest **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie**. Pomaga on stworzyć warunki umożliwiające godną egzystencję, służy kompensowaniu różnorodnych szkód, przyczynia się do wyrównywania nadmiernych różnicowań społecznych, daje poczucie bezpieczeństwa socjalnego poprzez różne zasiłki i świadczenia uzupełniające niedostatki innych systemów zabezpieczenia społecznego lub niewystarczające dochody z pracy. Skutkiem działań Ośrodka powinno być eliminowanie wykluczenia społecznego, a zwłaszcza rodzin. Szczegółowy zakres działalności Ośrodka na rzecz rodziny i dziecko został przedstawiony w części pierwszej Programu.

Na terenie Krotoszyna istnieje **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, której organem prowadzącym jest Powiat Krotoszyński. Oferta kierowana jest do instytucji: przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz odbiorców indywidualnych: dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli. Dzieci oraz młodzież mogą otrzymać wsparcie Poradni w postaci kompleksowej diagnozy rozwoju, terapii psychologicznej, pedagogicznej oraz logopedycznej. Ponadto placówka prowadzi zajęcia profilaktyczne ukierunkowane na przeciwdziałanie problemom np. natury adaptacyjnej w środowisku rówieśniczym, szkolnym, przedszkolnym, świadczy także pomoc przy wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

Szczególną uwagę należy zwrócić na posiadaną **sieć edukacyjną i opiekuńczą** obejmującą żłobki, opiekunów dziennych, przedszkola, szkoły podstawowe, a także szkoły gimnazjalne/ponadpodstawowe - stanowią one swoisty kapitał umożliwiający prowadzenie szerokiego, instytucjonalnego wsparcia dla rodzin. Jeżeli chodzi o opiekę nad najmłodszymi dziećmi, w Krotoszynie liczba dzieci uczęszczających w ciągu roku do żłobków i klubów dziecięcych z roku na rok wzrasta. Mimo iż liczba dzieci objętych tą opieką w ostatnich latach wzrosła to wciąż bardzo niewielki odsetek dzieci w wieku do 3 lat uczęszcza do żłobków i klubów dziecięcych - w 2016 r. na 1.715 dzieci do lat 3 uczęszczało tylko 88 dzieci. Tendencja

wzrostowa widoczna jest także w liczbie dzieci i liczbie miejsc w przedszkolach. Wzrasta także odsetek dzieci, które zostały objęte wychowaniem przedszkolnym. W roku 2016/2017 liczba dzieci przebywająca w placówkach wychowania przedszkolnego wynosiła 1.583 dzieci.

W gminie Krotoszyn w roku szkolnym 2017/2018 działa 18 szkół podstawowych. Jednak mimo dobrej infrastruktury edukacyjnej, liczba uczniów w szkołach ma tendencję spadkową.

Uczniowie, ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi takimi jak: nauczanie indywidualne, indywidualne roczne wychowanie przedszkolne, zajęcia rewalidacyjne, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka mogą uzyskać takie wsparcie w placówkach edukacyjnych. Na terenie gminy Krotoszyn realizowane jest także kształcenie integracyjne - system edukacyjny dla wszystkich uczniów niezależnie od stopnia niepełnosprawności. Dotyczy to uczniów w normie intelektualnej, z upośledzeniem umysłowym, niepełnosprawnością ruchową, niedosłuchem, niedowidzeniem, niepełnosprawnością sprzężoną, jak również z niedostosowaniem społecznym i chorobami przewlekłymi. Istotą integracji jest włączenie dzieci niepełnosprawnych w powszechny system szkolny oraz zapewnienie każdemu dziecku optymalnych warunków rozwoju w sferze procesów poznawczych i intelektualnych, w sferze społeczno-emocjonalnej oraz w sferze psychologicznej. Gmina Krotoszyn posiada **dwie szkoły z oddziałami integracyjnymi**.

Gmina Krotoszyn posiada także dwa przedszkola z oddziałami integracyjnymi. **Przedszkole nr 7 z oddziałami integracyjnymi "Maciuś" w Krotoszynie** prowadzi wspólną edukację dzieci zdrowych i dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. dzieci z wadami widzenia, słabosłyszące, niepełnosprawne ruchowo, niepełnosprawne intelektualnie, autystyczne, z zaburzeniami zachowania, z zaburzeniami sprzężonymi, wadami wymowy, przewlekłą chorobą. Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi objęte są kształceniem w oddziałach integracyjnych lub nauczaniem indywidualnym oraz zapewnia się im pomoc i opiekę specjalistyczną przez pedagoga specjalnego, logopedę, rehabilitanta.

Przedszkole nr 6 z oddziałami integracyjnymi "Kubuś" w Krotoszynie stwarza warunki do wspólnej edukacji dzieci zdrowych i dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych przyjmowane są do grup integracyjnych na podstawie karty zgłoszenia dziecka do przedszkola oraz orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Podstawą do organizowania zajęć w ramach wczesnego wspomagania jest wniosek rodziców wraz z opinią o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Placówka posiada dobre warunki lokalowe - kolorowe sale przedszkolne, duża sala gimnastyczna oraz gabinety do prowadzenia indywidualnej terapii z dziećmi: gabinet do terapii logopedycznej, do zajęć rewalidacyjnych oraz gabinet rehabilitacji

ruchowej. Przedszkole wyposażone jest w platformę dźwigową dla osób niepełnosprawnych, w ciekawe pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych.

W szkołach lub poza ich terenem organizowane są zajęcia pozalekcyjne niebędące częścią obowiązkowego programu szkolnego i mające charakter fakultatywny. Głównym celem tych zajęć jest rozbudzenie pasji, rozwijanie umiejętności i zainteresowań u dzieci i młodzieży, które mogą mieć wpływ na wybór przyszłego zawodu. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych pomaga we wszechstronnym rozwoju dziecka. Szkoły o zasięgu gminnym w gminie Krotoszyn prowadzoną szereg zajęć pozalekcyjnych, oferują szeroki wachlarz zajęć pozalekcyjnych od zajęć sportowych, tanecznych, poprzez zajęcia artystyczne, muzyczne, oraz dydaktyczne takie jak zajęcia wyrównawcze.

Na terenie Miasta i Gminy w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zaangażowane są także instytucje o zasięgu gminnym i powiatowym:

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie** - organizuje rodzinną pieczę zastępczą
- **Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie** - świadczy pomoc osobom, które znalazły się w sytuacji kryzysowej na skutek zdarzenia losowego, sytuacji rodzinnej lub trudnych przeżyć osobistych; udziela specjalistycznego poradnictwa: poradnictwo prawne, poradnictwo rodzinne, poradnictwo i wsparcie psychologiczne; w uzasadnionych sytuacjach udziela schronienia do 3 miesięcy rodzinom, będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej, w celu zapobieżenia powstawania lub pogłębiania się dysfunkcji tych osób, rodzin lub społeczności.
- **Powiatowy Urząd Pracy** - prowadzi programy aktywizacji zawodowej
- **Komenda Powiatowa Policji** - realizuje procedurę Niebieskiej Karty
- **Sąd Rejonowy** - orzeka w sprawach dotyczących opieki nad dziećmi, zobowiązuje do współpracy z asystentem rodziny
- **Kuratorzy Służby Sądowej dla Nieletnich** - prowadzą kontrolę i nadzór nad rodzinami objętymi kuratelą
- **Krotoszyński Ośrodek Kultury** - jest głównym animatorem życia kulturalnego, promuje kulturę i sztukę
- **Placówki służby zdrowia** - prowadzą poradnictwo medyczne i specjalistyczne w zakresie ochrony zdrowia i życia
- **Organizacje pozarządowe** - udzielają wsparcia rodzinom w ramach działań statutowych

- **Świetlice środowiskowe, kluby młodzieżowe** - stanowią bezpośrednią formę wsparcia dla dzieci i ich rodziców, mają charakter opiekuńczy, socjoterapeutyczny i integracyjny; zapewniają dziecku pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz ułatwiają rozwój zainteresowań
- **Krotoszyńska Biblioteka Publiczna** - zaspakaja potrzeby oświatowe, kulturalne, uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury, poprzez organizowanie konkursów, wystaw, spotkań literackich, a także promocja czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, skupia czytelników młodszych w nieformalnych grupach: Dyskusyjny Klub Książki czy Klub Mam
- **Muzeum Regionalne w Krotoszynie** - organizuje spotkania i wieczornice o tematyce patriotycznej oraz historycznej, imprezy rekonstrukcyjne „Wehikuł Czasu” (2015-2017), publikuje katalogi wystaw, informatory, publikacje książkowe i broszurowe - w tym adresowane broszura do najmłodszych „Spacer z Jankiem” (2017), prowadzi lekcje muzealne
- **Centrum Sportu i Rekreacji WODNIK Sp. z o.o. w Krotoszynie** - stwarza warunki do rekreacji, prowadzi rehabilitację wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, zaspakaja potrzeby sportowo-rekreacyjne.

Współdziałanie wspomnianych instytucji i organizacji powinno oscylować wokół kształtowania prawidłowych postaw, zachowań, systemu wartości u dzieci oraz ich rodziców, wspierania rodzin z dysfunkcjami, problemami oraz organizację różnych form spędzania wspólnego czasu po to, by wpływać pozytywnie na relacje między domownikami oraz umożliwić ewentualne odbudowanie prawidłowych, scalających rodzinę więzi. Ważne jest, by instytucje oraz organizacje współpracowały ze sobą w sposób ciągły i systematyczny, niezależnie od ram czasowych ustalonych w ramach Programu Wspierania Rodziny.

3. Analiza SWOT

Opracowana diagnoza kondycji rodzin z terenu Miasta i Gminy w Krotoszynie pozwoliła na dokonanie analizy SWOT.

Technika powyższa umożliwiła posegregowanie wynikających z diagnozy wniosków oraz pozwoliła na wskazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, czyli czynników zewnętrznych i wewnętrznych wpływających na funkcjonowanie systemu wsparcia rodziny z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn.

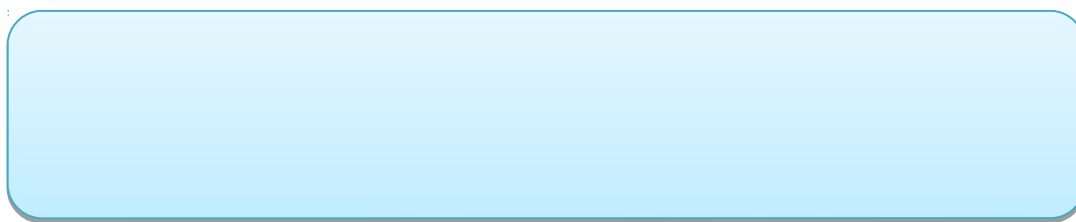
Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijająca się asystentura rodziny • Duże zaangażowanie Burmistrza Krotoszyna oraz krotoszyńskiego samorządu w realizację 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom świadomego rodzicielstwa • Brak rodzin wspierających

zadań w zakresie wspierania rodziny	
<ul style="list-style-type: none"> Profesjonalna, wykształcona i doświadczona kadra pomocy społecznej i oświaty, działająca na rzecz dzieci i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych i brak mieszkań chronionych
<ul style="list-style-type: none"> Możliwość wykorzystania potencjału lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, działających w obszarze opieki nad dzieckiem 	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczona możliwość nabywania nowych mieszkań przez młode rodziny, wysoki koszt mieszkań
<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowana przestrzeń sportowa (boiska sportowe, sale gimnastyczne, hala widowiskowo-sportowa, place zabaw, kryta i otwarta pływanie, siłownie napowietrzne 	<ul style="list-style-type: none"> Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie
<ul style="list-style-type: none"> Działające na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn świetlice środowiskowe i kluby młodzieżowe 	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczone środki na zatrudnienie specjalistów w ramach wspierania rodziny
<ul style="list-style-type: none"> Istniejąca sieć instytucji kultury i powstawanie nowych przestrzeni kulturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczająca oferta dla dzieci i młodzieży doświadczającej kryzysów psychicznych, w tym dziennej opieki psychiatrycznej
<ul style="list-style-type: none"> Funkcjonowanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymująca się bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców
<ul style="list-style-type: none"> Aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczające przekazywanie pozytywnych wzorców ze strony rodzin
<ul style="list-style-type: none"> Szeroka oferta profilaktyczno-edukacyjna placówek oświatowych na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn 	<ul style="list-style-type: none"> Zbyt mała aktywność własna i roszczeniowe zachowania rodzin korzystających z pomocy społecznej
<ul style="list-style-type: none"> Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych oferowanych przez szkoły 	
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja innych gminnych strategii i programów 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie komórki organizacyjnej ds. wspierania rodzin w strukturze organizacyjnej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie 	<ul style="list-style-type: none"> Złożoność problemów rodziny
<ul style="list-style-type: none"> Uwzględnione w polityce państwa nowe uregulowania prawne dotyczące rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Syndrom „dziedziczenia biedy”
<ul style="list-style-type: none"> Możliwość pozyskania środków finansowych z konkursów ogłaszanych przez MRPiPS w ramach wspierania jst w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz środków z funduszy europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> System wychowania bezstresowego, bez zasad i wymagań
<ul style="list-style-type: none"> Promocja działalności rodzin wspierających 	<ul style="list-style-type: none"> Przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dziecka na inne instytucje
<ul style="list-style-type: none"> Wzrost świadomości społecznej o zagrożeniach w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> Brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i spędzaniem przez niego wolnego czasu
	<ul style="list-style-type: none"> Brak umiejętności szukania pomocy w sytuacjach kryzysowych
	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost kosztów utrzymania rodziny
	<ul style="list-style-type: none"> Brak świadomości na temat grożących dziecku niebezpieczeństw
	<ul style="list-style-type: none"> Ukrywania zjawiska przemocy w rodzinie

- Brak gwarancji bezpieczeństwa dla członków rodziny doświadczającej przemocy w rodzinie
- Konsumpcyjny tryb życia, zanik więzi i tradycji rodzinnych - „pęd życia”

Z przedstawionej analizy SWOT wynika, że niewątpliwym zasobem lokalnego systemu wsparcia rodziny jest jego różnorodność, która stanowi niezbędną podstawę do zbudowania kompleksowej oferty usług dla rodzin i dzieci. Równocześnie występują pewne niedoskonałości w oferowanym rodzinom wsparciu, które należałoby zniwelować poprzez realizację zadań wynikających z niniejszego Programu.

4. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Główną koncepcją i bazą, które zdecydowały o rodzaju podejmowanych w ramach Programu zadań, były już posiadane zasoby lokalnego systemu wsparcia rodziny, które należy rozwijać, udoskonalać i dostosowywać do wciąż zmieniającej się rzeczywistości. Zaproponowane w Programie działania stanowią rozwinięcie planów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014 - 2020.

Program zakłada realizację siedmiu celów szczegółowych, które wymagają podjęcia odpowiednich działań do potrzeb działającego systemu wspierania rodziny na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn.

Cel szczegółowy 1:			
Poprawa kondycji materialnej rodzin z dziećmi i kształtowanie warunków sprzyjających zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych członków rodziny			
Działania	Realizatorzy	Zakładane rezultaty	Wskaźniki produktu
<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom z dziećmi wymagającym wsparcia z pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie materialne dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej • Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem
<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w zakresie dożywiania w formie posiłków i zasiłków 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci objętych pomocą w formie gorących posiłków w ramach

celowych przeznaczonych na zakup żywności		niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej	żywienia zbiorowego
		<ul style="list-style-type: none"> • Poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach • Poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży • Kształtowania właściwych nawyków żywieniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą w formie zasiłku celowego, zasiłku celowego specjalnego w ramach pomocy w formie dożywiania
<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie pomocy w formie schronienia, członkom rodziny z dziećmi doznającym przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • Urząd Miejski w Krotoszynie 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie wsparcia członkom rodziny z dziećmi poprzez ich odizolowanie przed sprawcami przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba prowadzonych Niebieskich Kart • Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia
<ul style="list-style-type: none"> • Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miejski w Krotoszynie • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Skrócenie pobytu dziecka poza rodziną biologiczną • Powrót dziecka do rodziny biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej • Kwota przeznaczona na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja Programu Rodzina 500+, realizacja świadczenia rodzicielskiego, zasiłków rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Redukcja ubóstwa • Podniesienie standardu życia rodzin pobierających świadczenia wychowawcze, świadczenia rodzicielskie i zasiłki rodzinne 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin objętych wsparciem • Liczba wypłaconych świadczeń
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej z powodu niemożności wyegzekwowania alimentów 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin objętych wsparciem • Liczba wypłaconych świadczeń
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja rządowego programu pomocy uczniom - Wyprawka szkolna 	<ul style="list-style-type: none"> • Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Krotoszynie 	<ul style="list-style-type: none"> • Doposażenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w podręczniki szkolne 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkolnych wyprawek
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja stypendiów i zasiłków szkolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin i dzieci objętych stypendiami i zasiłkami szkolnymi
<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc rodzinom z dziećmi w załatwianiu spraw związanych z uzyskaniem prawa do lokalu socjalnego lub komunalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • PGKiM 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaspokojenie elementarnych potrzeb bytowych rodziny z dziećmi, dające poczucie bezpieczeństwa • Poprawa warunków 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin, która otrzymała mieszkanie socjalne

Termin realizacji: działania ciągłe w trakcie realizacji Programu

Cel szczegółowy 2:

Podniesienie kompetencji rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych lub rozwiązywanie już istniejących

Działania	Realizatorzy	Zakładane rezultaty	Wskaźniki produktu
<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystentów rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorców wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny Wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich Rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba zatrudnionych asystentów rodziny Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę ze względu na osiągnięcie celów
<ul style="list-style-type: none"> Doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną 	<ul style="list-style-type: none"> MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom z dziećmi Praca z rodziną nastawiona na przywrócenie jej kompetencji w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną
<ul style="list-style-type: none"> Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach zagrożonych kryzysem 	<ul style="list-style-type: none"> MGOPS Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych poprzez wczesne reagowanie Natychmiastowe reagowanie na problemy pojawiające się w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba monitorowanych rodzin z dziećmi Liczba dzieci korzystających z świetlic socjoterapeutycznych
<ul style="list-style-type: none"> Ustanowienie w razie potrzeby rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> UM MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> Wykształcenie prawidłowych wzorców wychowawczo-opiekuńczych Wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba ustanowionych rodzin wspierających Liczba rodzin wspierających pomagających w opiece i wychowaniu dziecka Liczba rodzin wspierających pomagających w prowadzeniu gospodarstwa domowego Liczba rodzin wspierających pomagających w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych Liczba rodzin, które korzystały z pomocy rodzin wspierających
<ul style="list-style-type: none"> Kontynuacja interdyscyplinarnego wsparcia rodzin z problemem przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> Zespół Interdyscyplinarny 	<ul style="list-style-type: none"> Szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba „Niebieskich Kart” Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych

domowej		bezpieczeństwa rodziny	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem w ramach procedury „Niebieskiej Karty”
<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, pedagogicznego i terapeutycznego rodzinom i dzieciom 	<ul style="list-style-type: none"> MGOPS Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> Zatrzymanie przemocy w rodzinie i niwelowanie ich skutków Udzielenie niezwłocznego wsparcia rodzinom w kryzysie Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi korzystających ze wsparcia Poprawa relacji między członkami rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym Liczba podmiotów udzielających wsparcia

Termin realizacji: działania ciągłe w trakcie realizacji Programu

Cel szczegółowy 3:

Wspieranie rodziny w procesie wyrównania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Działania	Realizatorzy	Zakładane rezultaty	Wskaźniki produktu
<ul style="list-style-type: none"> Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo poprzez pomoc w nauce 	<ul style="list-style-type: none"> Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie prawdopodobieństwa drugoroczności Wzrost samooceny 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba szkół, które organizowały zajęcia wyrównawcze dla uczniów Liczba działań prowadzonych w szkołach, które służą wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów
<ul style="list-style-type: none"> Organizowanie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim 	<ul style="list-style-type: none"> Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> Wspomaganie rozwoju i poszerzanie zainteresowań otoczeniem Uzyskanie niezależności w codziennym funkcjonowaniu Możliwość obcowania z rówieśnikami Nabywanie nowych doświadczeń i umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba orzeczeń Liczba dzieci i młodzieży objętych zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi
<ul style="list-style-type: none"> Organizowanie indywidualnego nauczania dla uczniów, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży chorych i niepełnosprawnych - orzekanie o wczesnym wspomaganie rozwoju, kształceniu specjalnym i nauczaniu indywidualnym 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów objętych indywidualnym nauczaniem
<ul style="list-style-type: none"> Organizowanie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci w celu pobudzenia psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Przedszkola 	<ul style="list-style-type: none"> Pomoc rodzicom w nabywaniu umiejętności niezbędnych w pracy z dzieckiem Udzielanie wsparcia rodzicom i rodzinie dziecka w radzeniu sobie z niepełnosprawnością dziecka 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba opinii Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie

Termin realizacji: działania ciągłe w trakcie realizacji Programu

Cel szczegółowy 4:**Wspieranie form organizacji czasu wolnego służące umacnianiu więzi rodzinnej**

Działania	Realizatorzy	Zakładane rezultaty	Wskaźniki produktu
<ul style="list-style-type: none"> Włączenie rodziców w życie przedszkola/szkoły poprzez organizowanie wspólnych imprez, festynów 	<ul style="list-style-type: none"> Placówki Oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> Integracja rodzin Umocnienie więzi rodzinnych Poprawa stylu życia 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych imprez/festynów
<ul style="list-style-type: none"> Organizowanie lokalnych festynów, imprez sportowo-rekreacyjnych, pikników rodzinnych, spotkań o charakterze kulturalnym 	<ul style="list-style-type: none"> Urząd Miejski Placówki Oświatowe MGOPS KOK Biblioteka Wodnik Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> Integracja rodzin Umocnienie więzi rodzinnych Poprawa stylu życia 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych przedsięwzięć na rzecz rodziny
<ul style="list-style-type: none"> Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> Urząd Miejski poprzez zlecenie zadania organizacjom pozarządowym 	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych Wspólna integracja i aktywizacja dzieci i młodzieży podczas gier, zabaw sportowych i rekreacyjnych Wyrównanie szans dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży, które skorzystają z wypoczynku
<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie rodzin wielodzietnych w dostępie do atrakcyjnych form wypoczynku przez kontynuowanie realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych w ramach ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> Promowanie kultury Poprawa stylu życia Zwiększenie dostępu do form aktywnego spędzania czasu Zapobieganie marginalizacji społecznej rodzin wielodzietnych Poprawa wizerunku rodzin wielodzietnych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydanych ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny
<ul style="list-style-type: none"> Przystąpienie Miasta i Gminy Krotoszyn do programu i realizacja Wielkopolskiej Karty Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Urząd Miejski MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> Promowanie kultury Poprawa stylu życia Zwiększenie dostępu do form aktywnego spędzania czasu Zapobieganie marginalizacji społecznej rodzin wielodzietnych Poprawa wizerunku rodzin wielodzietnych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydanych Wielkopolskich Kart Rodziny
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie na obszarze rewitalizacji działań skierowanych do dzieci, młodzieży i ich rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> Urząd Miejski MGOPS KOK 	<ul style="list-style-type: none"> Promowanie kultury Poprawa stylu życia Integracja rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań skierowanych do dzieci, młodzieży i ich rodzin na obszarze rewitalizacji

Termin realizacji: działania ciągłe w trakcie realizacji Programu

Cel szczegółowy 5:**Rozwój wsparcia kierowanego dla kobiet w ciąży i rodzin, w szczególności kobiet w ciąży powikłanej i rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym**

Działania	Realizatorzy	Przewidywane efekty	Wskaźniki produktu
------------------	---------------------	----------------------------	---------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Przydzielanie asystenta rodziny - jako koordynatora poradnictwa i udzielanego wsparcia kobietom w ciąży powikłanej i rodzinom z dzieckiem, które ma ciężkie nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynowanie poradnictwa przez asystenta rodziny w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny • Liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny
<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie w razie potrzeby wsparcia dla rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych w ramach prac społecznie użytecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowy Urząd Pracy we współpracy z MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych • Aktywizacja osób bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin/opiekunów osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia w ramach prac społecznie użytecznych • Liczba godzin prac społecznie użytecznych
<ul style="list-style-type: none"> • Wypłata jednorazowego świadczenia rodzinom z dzieckiem, które ma ciężkie, nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcia finansowe rodzin w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000 zł z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba świadczeniobiorców • Liczba wypłaconych świadczeń

Termin realizacji: działania ciągłe w trakcie realizacji Programu

**Cel szczegółowy 6:
Profesjonalizacja kadr pracujących z rodziną**

Działania	Realizatorzy	Przewidywane efekty	Wskaźniki produktu
<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia asystentów rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Profesjonalizm w świadczeniu pomocy, w tym kobietom w ciąży i rodzinom dzieci z niepełnosprawnością • Pogłębienie wiedzy dotyczącej obowiązków asystenta rodziny wyznaczonych ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej • Zwiększenie umiejętności dotyczące postępowania i reagowania w trudnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkoleń • Liczba asystentów objętych szkoleniami

		<ul style="list-style-type: none"> sytuacjach w relacjach wewnątrzrodzinnych, sposoby nawiązywania, podtrzymywania i odbudowywania więzi między członkami rodziny Doskonalenie umiejętności współpracy z różnymi służbami w aktywizowaniu i wspieraniu rodziny 	
<ul style="list-style-type: none"> Szkolenia pracowników socjalnych, specjalistów pracy socjalnej, pedagogów, psychologów, terapeutów zatrudnionych w MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> Pogłębienie wiedzy i umiejętności dotyczące współczesnych problemów w rodzinie Zwiększenie umiejętności analizy potrzeb i problemów rodziny Nabycie umiejętności wykorzystania superwizji w pracy z trudną rodziną 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba szkoleń Liczba pracowników objętych szkoleniami
<ul style="list-style-type: none"> Szkolenia członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych pracujących z rodziną z problemem przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> Wzmacnianie kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych Rozwijanie umiejętności potrzebnych w pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba szkoleń Liczba członków ZI i grup roboczych objętych szkoleniami
<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie wsparcia w postaci superwizji pracownikom pracującymi z rodzinami 	<ul style="list-style-type: none"> Urząd Miejski MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba pracowników objętych superwizją
Termin realizacji: działania ciągłe w trakcie realizacji Programu			

5. Adresaci programu

Program skierowany jest to wszystkich rodzin zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn, zwłaszcza doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych i z prowadzeniem gospodarstwa domowego, zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takich, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Adresatami będą także rodziny w sytuacji kryzysowych wynikających z problemów rodziców (konflikty małżonków, uzależnienia, ubóstwo, przemoc), rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia dziecka, małego dziecka.

6. Finansowanie Programu

Finansowanie działań ujętych w Programie Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2018-2020 odbywać się będzie w oparciu o roczne plany finansowe jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy Krotoszyn, w ramach realizowanych programów i zadań tj. Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie. Program finansowany będzie także z dotacji pochodzących z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł - dotacji oraz grantów projektowych w ramach funduszy europejskich, środków organizacji pozarządowych (wkład własny organizacji).

7. Monitoring i ewaluacja realizacji Programu

Monitoring i ewaluacja realizacji Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2018-2020 pozwoli na skuteczne wdrażanie założeń programowych, uzupełnianie treści Programu o bieżące i nowe kierunki działań, dostosowujące go do wymogów odbiorców oraz zmian zachodzących w otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym realizowanych celów.

Koordynatorem i głównym realizatorem Programu będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie, przy współpracy z Wydziałem Oświaty i Pomocy Społecznej Urzędu Miejskiego w Krotoszynie.

Monitoring prowadzony będzie w celu dokonywania oceny wdrażania Programu oraz wprowadzania ewentualnych korekt i polegać będzie na zbieraniu oraz analizowaniu informacji na temat realizowanych zadań. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej zaś strony umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia - czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Natomiast przedmiotem ewaluacji Programu będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku, dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie przedłoży Radzie Miejskiej w Krotoszynie sprawozdanie z realizacji Programu, zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Spis Tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2013-2017, z podziałem na płeć oraz liczbę dzieci i młodzieży do lat 17.....	8
Tabela 2. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w latach 2015-2017.....	9

Tabela 3. Główne powody udzielenia pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie wg typów jej przyznania w latach 2015-2017.....	10
Tabela 4. Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny w latach 2015-2017.....	12
Tabela 5. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w latach 2015-2017.....	14
Tabela 6. „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” udzielana w latach 2013-2017.....	16
Tabela 7. Świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego i świadczenie wychowawcze przyznane w mieście w latach 2015-2017.....	17
Tabela 8. Stypendia i zasiłki szkolne przyznane w mieście w latach 2015-2017.....	18
Tabela 9. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w latach 2015-2017.....	19
Tabela 10. Okres przebywania dziecka z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w pieczy zastępczej na dz. 31.12.2017 r.	20
Tabela 11. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Kart” w latach 2013-2017.....	21
Tabela 12. Realizacja Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny w latach 2014-2017.....	21